

Warszawa, 19 czerwca 2020 r.

RAPORT: SPÓŁDZIELCZOŚĆ

Spółdzielcy oczekują od rządu uwzględnienia specyfiki sektora przy tworzonych regulacjach, również pomocowych

– *Należy uwzględnić specyfikę zatrudnienia w rolniczych spółdzielniach produkcyjnych (RSP) przy udzielaniu subwencji Polskiego Funduszu Rozwoju – uważa dr inż. Mieczysław Grodzki, minister spółdzielczości w Gospodarczym Gabiniecie Cieni BCC. – Specyfika zatrudniania w tych spółdzielniach nie została uwzględniona w warunkach udzielania subwencji PFR. Odmawiając pomocy, banki powołują się na materiały informacyjne zamieszczone na stronie internetowej PFR, a przede wszystkim na przekazane bankom wyjaśnienia, w jaki sposób określać liczbę pracowników w celu ustalenia, czy dany podmiot może skorzystać z subwencji w ramach Tarczy Finansowej. Takie podejście jest niezrozumiałe, ponieważ w innych rodzajach wsparcia w ramach Tarcz Antykryzysowych, spółdzielnie RSP spełniają warunki i je otrzymują. Tzw. ustawa COVID-19 również przewiduje różnorakie formy zatrudnienia w przedsiębiorstwach, w tym uwzględnia specyfikę zatrudnienia w RSP – wyjaśnia minister spółdzielczości w Gabinetcie Cieni BCC.*

– *Konieczne jest również wypłacenie pełnych odszkodowań suszowych rolniczym spółdzielniom produkcyjnym, które charakteryzuje prowadzenie wspólnego gospodarstwa rolnego. W pierwszej kolejności wypłacono odszkodowania beneficjentom, których odszkodowania były jednostkowo nieduże. Beneficjenci, którzy ponieśli szkody w większej skali, otrzymali zaliczki z puli odszkodowań pomocowych, bez wskazania ostatecznego terminu wypłaty ich całości. Jest to szczególnie istotne przy jednocześnie występującym spadku cen surowców na kilku ważnych rynkach surowców rolnych – podkreśla dr Mieczysław Grodzki.*

Gospodarczy Gabinet Cieni Business Centre Club to think tank powołany w kwietniu 2012 r., aby wspierać działania prorozwojowe władz publicznych, monitorować prace resortów kluczowych dla przedsiębiorczości, rekomendować zmiany sprzyjające rozwojowi kraju, wzrostowi gospodarczemu i konkurencyjności polskich firm.

W skład gabinetu wchodzi wybitni, gospodarczy fachowcy, z których wielu piastowało w przeszłości funkcje publiczne. Więcej informacji: https://www.bcc.org.pl/strefa_eksperta/gospodarczy-gabinet-cieni/

Opracowanie jest elementem Raportu Gabinetu Cieni BCC dot. II kwartału 2020 r. Będziemy codziennie przedstawiać poglądy poszczególnych ministrów GGC BCC związane z obecną sytuacją oraz zawierające rekomendacje na najbliższe miesiące.

Spółdzielczość

DR INŻ. MIECZYSLAW GRODZKI

minister ds. spółdzielczości Gospodarczego Gabinetu Cieni BCC

Rzecznik budowlany GINB, rzeczoznawca majątkowy ds. nieruchomości, lustrator spółdzielczy. Prezes zarządu Krajowej Rady Spółdzielczej, zastępca przewodniczącego RN Związku Rewizyjnego Banków Spółdzielczych im. Franciszka Stefczyka, z-ca przewodniczącego Rady Mazowieckiej Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa. Prowadzi własną firmę – Przedsiębiorstwo Budowlane GROMAR. Za swoją działalność został odznaczony Srebrnym i Złotym Krzyżem Zasługi. Przewodniczący Komisji Spółdzielczej BCC.

☎ 514 090 080 ✉ mieczyslaw.grodzki@bcc.org.pl

WSKAZANIA DLA RZĄDU

1. Uwzględnienie specyfiki zatrudnienia w rolniczych spółdzielniach produkcyjnych przy udzielaniu subwencji Polskiego Funduszu Rozwoju

Problem dotyczy odmawiania udzielania subwencji w ramach Tarczy Finansowej PFR rolniczym spółdzielniom produkcyjnym (RSP), w przypadku, gdy dana spółdzielnia nie zatrudnia żadnej osoby na podstawie stosunku pracy (w rozumieniu Kodeksu pracy), a pracę w niej wykonują wyłącznie członkowie spółdzielni – objęci ubezpieczeniem w ZUS. Specyfika zatrudniania w tych spółdzielniach nie została uwzględniona w warunkach udzielania subwencji PFR. Odmawiając pomocy, banki powołują się na materiały informacyjne zamieszczone na stronie internetowej PFR, a przede wszystkim na przekazane bankom wyjaśnienia, w jaki sposób określać liczbę pracowników, celem ustalenia, czy dany podmiot może skorzystać z subwencji w ramach Tarczy Finansowej.

Takie podejście jest niezrozumiałe, ponieważ w innych rodzajach wsparcia w ramach Tarcz Antykryzysowych, spółdzielnie RSP spełniają warunki i je otrzymują. Tzw. ustawa COVID-19 również przewiduje różnorodne formy zatrudnienia w przedsiębiorstwach, w tym uwzględnia specyfikę zatrudnienia w RSP. Krajowa Rada Spółdzielcza, oraz Związki Spółdzielcze, wystąpiła do prezesa PFR SA oraz do wicepremiera i ministra rozwoju, o zniesienie tej dyskryminacji. Obecnie sprawa jest w toku.

2. Wypłacenie całości odszkodowań związanych z klęską suszy w rolnictwie w 2019 r.

Rolnicze Spółdzielnie Produkcyjne, które charakteryzuje prowadzenie wspólnego gospodarstwa rolnego należą do tej części beneficjentów odszkodowań, którym (dotyczy znacznej części tych spółdzielni) nie wypłacono jeszcze pełnych odszkodowań suszowych. W pierwszej kolejności wypłacono odszkodowania beneficjentom, których odszkodowania były jednostkowo nieduże. Beneficjenci, którzy ponieśli szkody w większej skali, otrzymali zaliczki z puli odszkodowań pomocowych, bez wskazania ostatecznego terminu wypłaty ich całości. Krajowa Rada Spółdzielcza informowała Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi o trudnej sytuacji ekonomicznej części spółdzielni, w wyniku braku wypłaty pełnych odszkodowań. Jest to szczególnie ważne, przy jednocześnie występującym spadku cen surowców na kilku ważnych rynkach surowców rolnych m.in. drobiu, wołowiny, mleka, wieprzowiny, w wyniku załamania się eksportu tych produktów i ich przetworów w związku z pandemią COVID-19.

3. Ustawa o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego gruntów zabudowanych na cele mieszkaniowe w prawo własności tych gruntów

Ustawa uchwalona 20 lipca 2018 roku i jej dwie późniejsze nowelizacje jest właściwym krokiem w kierunku wyeliminowania z obiegu prawnego użytkowania wieczystego gruntów. Ponieważ jednak procedowano ją w trudnym do zrozumienia pośpiechu, pozostawiła ona – poza obszarem swego oddziaływania – szereg spraw wymagających takich regulacji. Chodzi przede wszystkim o tereny zabudowane infrastrukturą towarzyszącą,

bez której nie są w stanie normalnie funkcjonować nieruchomości uwłaszczone. Składają się na nią drogi dojazdowe, chodniki, parkingi, garaże, place zabaw, tereny zielone oraz inne drobne formy architektoniczne. Ustawa nadal też budzi wiele wątpliwości interpretacyjnych, co dla podmiotów zaangażowanych we wdrażanie jej przepisów, głównie spółdzielni mieszkaniowych, stanowi nie lada wyzwanie. Biorąc to wszystko pod uwagę wydaje się, że ustawa, mimo jej dwukrotnej nowelizacji w tak krótkim czasie, nie powinna jeszcze być ostatnim słowem ustawodawcy w zakresie regulacji stosunków własnościowych. Beneficjentami ulg przekształceniowych powinny być także osoby posiadające spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu, a nie tylko lokali wyodrębnionych. Nie ma też uzasadnienia zamrożenie w wieczystej dzierżawie terenów przylegających do gruntów wydzielonych po obrysie budynków oraz terenów przeznaczonych pod zabudowę wciąż pozostających w wieczystym użytkowaniu spółdzielni mieszkaniowych, a tereny te powinny ulec przekształceniu we własność. Nadal kwestią, której nawet nie próbuje się uregulować, są tzw. grunty warszawskie, ale jest to już oddzielny, bardziej skomplikowany i trudny, choć konieczny do rozwiązania, problem.

PODSUMOWANIE dotychczasowych działań rządu

1. Umożliwienie tworzenia organizacji producentów (OP) w sektorach rolnych ze wsparciem z środków Unii Europejskiej – nowelizacja przepisów

Mimo wielu lat opóźnienia w tym zakresie, umożliwiające zostało tworzenie OP w sektorach rolnych przy wsparciu z środków PROW 2014-2020, w wyniku nowelizacji przepisów, głównie rozporządzeń ministra rolnictwa i rozwoju wsi. Krajowa Rada Spółdzielcza od kilku lat występowała do resortu rolnictwa o wdrożenie wsparcia na tworzenie OP, określonego w PROW 2014-2020. Obecna zmiana przepisów realizuje ten postulat. Daje to jakąś szansę na ograniczenie negatywnych skutków projektowanych rozwiązań przez KE w zakresie wsparcia rynkowego w ramach Planu Strategicznego WPR na lata 2021-2027, ukierunkowanych głównie na zorganizowanych rolników w OP. Projektowane rozwiązania przewidują **interwencje sektorowe**, pozwalające uznanym OP pozyskiwać wsparcie coroczne w wysokości 5% obrotów netto organizacji producentów oraz znaczące środki na inwestycje. Kontynuowane ma być również wsparcie na tworzenie OP.

2. Wsparcie działań na rzecz ograniczenia skutków lockdownu dla gospodarki dedykowanymi przez Bank Gospodarstwa Krajowego instrumentami finansowymi.

Najważniejszymi działaniami na rzecz ograniczania negatywnych skutków lockdownu realnej gospodarki, jakie powinien podejmować system bankowy, w tym jego spółdzielczy segment, jest przede wszystkim: (i) wspieranie płynności jej obiegu, (ii) restrukturyzacja aktualnych zobowiązań kredytowych, i (iii) zapewnienie finansowania potencjalnych inwestycji rozwojowych. Wiele mówiliśmy już o działaniach NBP i Komitetu Stabilności Finansowej, których celem było zapewnienie systemowi bankowemu wsparcia w zakresie płynności i zwiększenie możliwości kreowania pieniądza kredytowego (obniżenie stopy rezerwy obowiązkowej, zniesienie systemowego bufora kapitałowego, operacje repo czy kredyt wekslowy). W tym kontekście, należy również pozytywnie ocenić działania BGK. Chodzi tu głównie o instrumenty z jakich mogą skorzystać za pośrednictwem banków komercyjnych i spółdzielczych podmioty gospodarcze, aplikujące o zasilanie płynnościowe lub restrukturyzację swoich zobowiązań. Wskazać tu więc należy na zmianę zasad udzielania gwarancji de minimis, która może być instrumentem zabezpieczającym zobowiązanie wobec banku. Zwiększono jej zakres (z 60 do 80%) kwoty kredytu oraz wydłużono okres gwarancji z dotychczasowych 27 do 39 m-cy z jednoczesną rezygnacją z prowizji za pierwszy rok jej obowiązywania. Podobnie rzecz się ma z gwarancjami udzielanymi ze specjalnie utworzonego Funduszu Gwarancji Płynności, z którego mogą korzystać również duże podmioty (zatrudniające powyżej 250 pracowników). Gwarancja swoim zakresem może stanowić nominalnie

zabezpieczenie od 3,5 do 200 mln zł kwoty kredytu i jednocześnie nie więcej niż 80% jego zobowiązania ogólnego. Udzielana jest bez prowizji za pierwszy rok, a okres jej obowiązywania jest nie dłuższy niż 27 plus 3 m-ce po umownym terminie zapadalności kredytu.

Zupełnie nowym rozwiązaniem będzie możliwość ubiegania się przez podmioty gospodarcze o dopłaty do kredytów obrotowych, których BGK będzie mógł udzielić na okres do 12 m-cy, zarówno dla nowych jak również zaciągniętych już zobowiązań. Podmiot zaliczany do mikro, małych i średnich będzie mógł uzyskać dopłatę stanowiącą 2 punkty procentowe umownego oprocentowania kredytu, a duży 1 pp.

Instrumenty te mogą więc służyć wzrostowi aktywności gospodarczej. Należy jednocześnie żywić nadzieję, że wszystkie formalności związane z ich uzyskaniem nie będą zbyt skomplikowane i czasochłonne.

Zagrożenia:

1. Zbyt wysokie wymagania i uciążliwa biurokracja skutecznie uniemożliwiają podniesienie zorganizowania polskich rolników w organizacjach i grupach producentów

Istniejące wymagania oraz obciążenia biurokratyczne przy uzyskiwaniu statusu uznanej organizacji producentów (OP), ale także uznanej grupy producentów rolnych (GPR), znacząco utrudniają organizowanie się polskich rolników. M.in. z tego powodu grupy likwidują się. Jednym z głównych powodów słabego zorganizowania rolników jest ich niechęć do wspólnego działania na rynku. Niestety, zbyt wysokie wymagania i biurokracja, wpływają bardzo negatywnie na ten proces. Potrzebne są znaczące uproszczenia, z ukierunkowaniem na tworzenie podmiotów trwałych – spółdzielni o dużej liczbie członków i odpowiedniej do działalności wartości środków trwałych. Wiele obecnie obowiązujących w Polsce wymogów nie wynika z przepisów UE. Nasz kraj jest nieprzygotowany do rozwiązań projektowanych przez KE w zakresie wsparcia rynkowego w ramach WPR na lata 2021-2027, w związku z brakiem organizacji producentów na kluczowych rynkach rolnych m.in. zbóż, oleistych, wieprzowiny, mleka, drobiu, wołowiny (w kraju działają jedynie OP w sektorze owoców i warzyw). Organizacje producentów będą głównymi podmiotami wsparcia rynkowego w sektorach rolnych. Najbardziej przygotowanymi w kraju podmiotami do uzyskania statusu OP są spółdzielnie mleczarskie.

2. Negatywne skutki dla bankowości spółdzielczej ustawowych rozwiązań tzw. „wakacji kredytowych”

Projekt tego rozwiązania zamierza się wprowadzić w ramach tzw. Tarczy Antykryzysowej 4.0. Jego istotą jest to, że każdy kredytobiorca posiadający zadłużenie z tytułu kredytu detalicznego będzie miał prawo do odroczenia terminu spłaty swoich zobowiązań na okres do 3 m-cy, informując jedynie bank o zamiarze skorzystania z tego rozwiązania, podając jako powód utratę pracy lub innego źródła dochodów. Tak naprawdę o zastosowaniu tego rozwiązania decydować będzie wyłącznie jedna strona umowy. Przesunięcie spłat (wydłużenie terminów aktualnego harmonogramu), powodować będzie bieżącą utratę przychodów odsetkowych dla banków spółdzielczych, co jest szczególnie istotne dla sektora w tak trudnym 2020 r. Nie negując do końca istoty tego rozwiązania wydaje się, że powinny tu być wprowadzone pewne ograniczenia. Z takiego prawa nie powinni bowiem korzystać klienci, którzy już wcześniej mieli kłopoty ze spłatą. To rozwiązanie nie powinno mieć również zastosowania w odniesieniu do zadłużenia z tytułu kredytów odnawialnych i kart kredytowych. Dochodzić tu bowiem może do sytuacji, gdzie klient może zwiększyć swoje zadłużenie, co w perspektywie pogorszy sytuację wierzyciela (banku) w przypadku np. koniecznej windykacji tej należności. Zapisy te powinny być więc stosownie doprecyzowane i przewidywać także ograniczenie czasowe do uprawnienia zawieszania spłat w tym trybie. W myśl obecnego projektu (aktualnie procedowanego), przepis może obowiązywać bezterminowo.

Kontakt dla mediów:

Emil Muciński

rzecznik, Instytut Interwencji Gospodarczych BCC

tel. 602 571 395

e-mail: emil.mucinski@bcc.org.pl; instytut@bcc.org.pl

Gospodarczy Gabinet Cieni Business Centre Club to think tank powołany w kwietniu 2012 r., aby wspierać działania prorozwojowe władz publicznych, monitorować prace resortów kluczowych dla przedsiębiorczości, rekomendować zmiany sprzyjające rozwojowi kraju, wzrostowi gospodarczemu i konkurencyjności polskich firm. W skład GGC BCC wchodzi wybitni gospodarczy fachowcy, z których wielu piastowało w przeszłości funkcje publiczne [lista poniżej]. Więcej informacji: <http://www.bcc.org.pl/Gospodarczy-Gabinet-Cieni.4241.0.html>